

ЧИ ВИСТОЯЛА Б УКРАЇНА БЕЗ ДОБРОВОЛІЦІВ ТА ВОЛОНТЕРІВ У 2014-МУ?

Сьогодні фронт на Донбасі стримують Збройні Сили України. Здавалося б, що тут такого, адже армія для того й існує, аби безпосередньо вести основні бойові дії з іншою країною. Хто би міг подумати, що майже 7 років тому ці функції Збройним Силам будуть допомагати виконувати міліцейські підрозділи, Національна гвардія, добровольчі батальйони та різного рівня партизани. А матеріальною підтримкою і опорою будуть не стільки підрозділи матзабезпечення, скільки волонтерські рухи та небайдужі громадяни. Це більше схоже на боротьбу якоїсь автономної провінції чи поневоленого народу, що виборює незалежність у складі іншої держави. Але те, що такий шлях війни довелося проїти найбільшій державі Європи з 30-літнім «стажем» незалежності та однією з найпотужніших армій на час здобуття цієї незалежності, – просто якась фантастика!

Лідерам держави треба було сильно «постаратися», аби країна дійшла до такого військового та економічного занепаду. І дійсно – постаралися, 30 років розвалюючи армію, скорочуючи її склад, ставлячи пріоритет на внутрішні війська (як у будь-якій «нормальній» тоталітарній країні), грабуючи військове майно та віддаючи третій ядерний потенціал світу за безцінок, не підкріплюючи це конкретними гарантіями та вигодою. У результаті – у 2014 році зі 120 тис. військовослужбовців тільки 5 тис. були готові виконувати бойові завдання (це за даними тодішнього міністра оборони адмірала І. Тенюха, а за даними начальника Генштабу В. Замани, ця чисельність сягала 30 тис. Усі дані – без урахування мобілізаційного ресурсу). І хоча цього, скоріш за все, вистачило б, аби задавити російській спецназ та їхніх колаборантів у Криму, а згодом і на Донбасі, ці цифри є просто знуцальними.

Знуцальними в тому плані, що як же треба було довести армію і командний склад, щоби захист країни тримався на незареєстрованих добровольцях.

Нестачу в медикаментах, одязі, амуніції, їжі, паливі та навіть зброї відчували не тільки добровольчі підрозділи, але й ЗСУ, НГУ, прикордонники та інші. Якби не допомога цивільних, силовики не встояли б. Як відомо, на голому ентузіазмі довго не повоюєш. Для того, аби просто не здавати позиції, необхідне матеріальне забезпечення. Не кажучи вже про наступ. Українські волонтери доставляли на фронт бронезилети, каски, тепловізори, легковий транспорт, уніформу, взуття, ліки... легше буде перерахувати, що волонтери на фронт ще не доставляли. У волонтерів з'явилися навіть гумористичні приказки на кшталт: «На фронт ми не возили тільки атомні бомби. І то тому, що нас про це не просили». І це

не кажучи про нематеріальну допомогу – пошук зниклих безвісти, інформаційну, моральну та психологічну підтримку, транспортні перевезення, юридичну допомогу. Знову ж таки, усе й не перерахувати.

Перші наші кроки у відповідь на агресію були зроблені саме військовими (захоплення стратегічно важливих об'єктів, на кшталт аеропортів, аеродромів, тактичних висот тощо), військові забезпечували прикриття артилерією, захист тилу й кордону та бік о бік йшли в наступ і тримали позиції разом із добробатами. Але при всьому тому внесок добровольчого руху важко переоцінити. Нижче ми приведемо перелік бойових операцій, у яких брали участь або які повністю виконувалися добровольцями:

- оточення й поступове звільнення агломерації Краматорськ – Слов'янськ (1-й та 2-й бати НГУ, «Київ-1», підрозділи «Правого сектору»);
- оточення й поступове звільнення агломерації Северодонецьк – Лисичанськ («Донбас», «Луганськ-1»);
- звільнення Маріуполя («Азов», «Дніпро-1») та Красного Лиману (ДУК, «Артемівськ»);
- звільнення Великоновоселівського району (здійснено бат. «Донбас»);
- звільнення м. Щастя (здійснено 37 бійцями «Айдара») та бої за Станицю Луганську («Айдар», «Торнадо»);
- бої за Донецький аеропорт та с. Піски (ДУК «Правого сектора», ОУН, «Дніпро-1», «Січ», «Карпатська Січ»);
- звільнення м. Мар'їнка («Азов», «Шахтарськ»);
- пробиття коридору до Луганського аеропорту («Айдар»);
- бої за Іловайськ («Донбас», «Миротворець», «Дніпро-1», «Львів», «Івано-Франківськ», «Кривбас», «Азов», «Світязь», «Шахтарськ», «Херсон»);
- бої за Дебальцеве («Донбас», «Київська Русь», 1-й бат. НГУ, «Полтава», чеченський бат.

- ім. Д. Дудаєва, «Артемівськ», «Чернігів»);
- бої за Савур-могили (ДУК «Правого сектора», «Кривбас», «Азов»);
- операція в Авдіївській «промці» (ДУК «Правого сектора», УДА);
- наступ на Широкине («Азов», «Донбас», ДУК «Правого сектора», чеченський бат. ім. Шейха Мансура, «Східний корпус»).

І це переважно лише значні бої періоду 2014–2015 рр. А скільки було менш великих сутичок? А скільки ще боїв було після 2015 р.? Так, більшість добробатів була виведена з першої лінії фронту наприкінці 2015 р., але це лише підрозділи МВС, НГУ та ДУК (деякі). Добровольчі батальйони зараз перебувають у складі ЗСУ, але деякі незареєстровані й досі воюють на передовій та мають вагомий список перемог. А скільки ще добровольців пішли до лав безпосередньо стройових частин ЗСУ і на сьогодні склада-

ють резерв першої черги? Тому зрозуміло, що без добровольчого та волонтерського руху армія не встояла б, хіба що ціною величезних територіальних втрат. І в такому разі одними Донбасом і Кримом би не обійшлося.

На сьогодні нарешті маємо позитивні зрушення у стані Збройних Сил у вигляді чисельності, боєздатності, матеріального та технічного забезпечення, не гіршого за рівень ворога. І головне – ми морально загартовані, бо захищаємо свою землю. Не вистачає лише, як і в 2014-му, політичної волі. Наші громадяни можуть пишатися та бути гідними своїх бойових та цивільних співвітчизників. Ці люди здатні й готові, як і 7 років тому, не лише дати відсіч ворогу, а й повернути втрачене.

Іван Петренко

ДУК – добровольчий український корпус.

УДА – українська добровольча армія.

ЗОЛОТІ УСПІХИ СПОРТИВНОЇ РОДИНИ

Спортивна родина студентів спеціальності «Фізична культура і спорт» Донбаської державної машинобудівної академії, а саме: Сергій Гарбар (майстер спорту України) – батько, Андрій Гарбар (майстер спорту України міжнародного класу), Артем Гарбар (майстер спорту України) узяла участь у чемпіонаті України з тхеквондо (ВТФ). Змагання відбулися в Харкові 16–17 березня.

За підсумками змагань усі наші спортсмени вибороли золоті медалі у своїх вікових та вагових категоріях!

ДРУГЕ МІСЦЕ В ЗМАГАННЯХ ІЗ НАСТІЛЬНОГО ТЕНІСУ

На спортивній базі ДДМА відбулися змагання II етапу XVI літньої Універсиади України в Донецькій області з настільного тенісу. У змаганнях, що проходили 16–17 березня, узяли участь три збірні команди

ЗВО: ДДМА, ДНМУ, ДонНАБА. У підсумку в загальнокомандному заліку місця розподілилися наступним чином: I місце – ДНМУ, II місце – ДДМА, III місце – ДонНАБА.

У особистому заліку серед чоловіків:

- I місце – Артем Ковальов (ДДМА, ст. гр. ФКС-19-1т),
- II місце – Євген Поліванов (ДНМУ, ст. гр. 2 «МС»),
- III місце – Владислав Яковенко (ДДМА, ст. гр. ФКС-19-2т).

Серед жінок:

- I місце – Яна Черенкова (ДНМУ, ст. гр. 2 «МС»),
- II місце – Катерина Гайнуліна (ДДМА, ст. гр. ФКС-20-1),
- III місце – Мілла Сазонова (ДДМА, ст. гр. ОО-19-1).

У парному розряді серед чоловіків і жінок:

- I місце – ДНМУ,
- II місце – ДДМА,
- III місце – ДонНАБА.

Юрій Сорокін, голова СК «ДДМА»

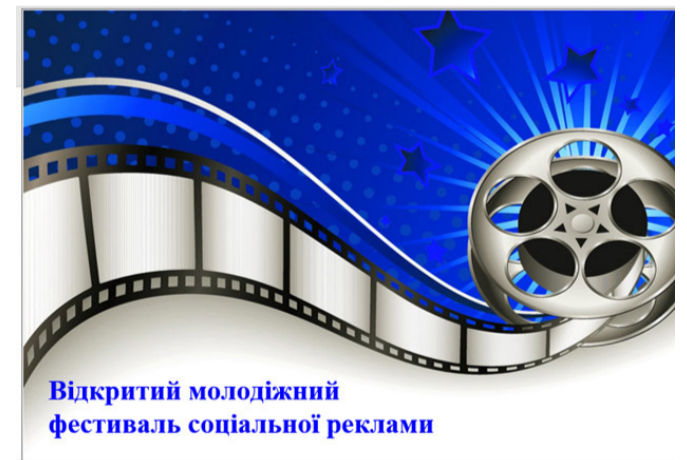

ГОСТРОЗОРИЙ ОБ'ЄКТИВ (ШОСТИЙ ВІДКРИТИЙ МОЛОДІЖНИЙ ФЕСТИВАЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ)

Наприкінці березня закінчився Шостий відкритий молодіжний фестиваль соціальної реклами 2020–21 років і підбиті його підсумки. Організаторами й партнерами фестивалю були: Методичний кабінет управління освіти Краматорської міської ради, Центр позашкільної роботи, міська рада старшокласників, медіа-група «Академія» Донбаської державної машинобудівної академії, Донецький обласний палац дитячої та юнацької творчості.

Церемонія підбиття підсумків Фестивалю відбулася 18 березня в режимі онлайн, але з додержанням традиційного протоколу. А саме: демонстрацією відеороликів переможців, нагородженням переможців і теплими словами від журі. Заступник директора центру позашкільної роботи Світлана Коротких при відкритті церемонії наголосила, що саме сьогодні ми дізнаємося, що турбує учнівську молодь Донецької області, адже Відкритий молодіжний фестиваль соціальної реклами зібрав небайдужі серця та відповідальних громадян.

Фестиваль соціальної реклами проводиться шостий рік поспіль і має багатьох прихильників уже поза межами нашого міста. Серед учасників – творчі

Відкритий молодіжний фестиваль соціальної реклами

групи Маріупольського району (селище Мангуш, Ялта, Нікольське, Мелекіне), Краматорського району (селище Дмитрівка), колишнього Костянтинівського району (селище Степанівка, Іллінівка), міст Селидове, Гірник, Українськ, Мирноград, Добропілля, Краматорськ, Слов'янськ, Маріуполь, Лиман, Волноваха.

Усі представлені ролики сфокусовані на соціальних проблемах нашого суспільства і свідчать, що молодь здатна не тільки сприймати, а й створювати власний медіа-продукт, на більшість проблемунегі «свій погляд» та бачення шляхів вирішення ситуації, що склалася.

Цьогоріч на Фестиваль було надіслано 33 відеороботи, 12 із них стали переможцями та номінантами.

Номінантами Фестивалю стали:

У номінації «За оригінальність подачі проблеми» переміг відеоролик «Я зможу» творчої групи Краматорської загальноосвітньої школи № 25 з профільним навчанням.

(Продовження на с. 2)

СПІВПРАЦЯ МІСЬКОЇ ВЛАДИ ТА АКТИВІСТІВ

Активісти ГО «Східна Мавка» були запрошені на засідання депутатської комісії у справах екології в Краматорській міській раді. 18 березня вони презентували міській владі своє вирішення проблеми, пов'язаної з палінням листя. Серед запрошених гостей були представники шкіл, ОСББ, КП «УРСАС», КАТП 052810, староста с/т Ясногірка.

У своїй презентації представники ГО «Східна Мавка», що є студентами нашої Академії – Андрій Копілевич, Максим Пучков та Ростислав Комаров, розповіли про користь відмови від спалювання та переходу на компостування листя та органіки. Їхнє рішення – це створення двох буртових компостерів на території смт Ясногірка розміром 6 на 6 метрів у довжину та ширину й на 1 метр у висоту. Після циклу компостування, який триває три місяці, результатом буде

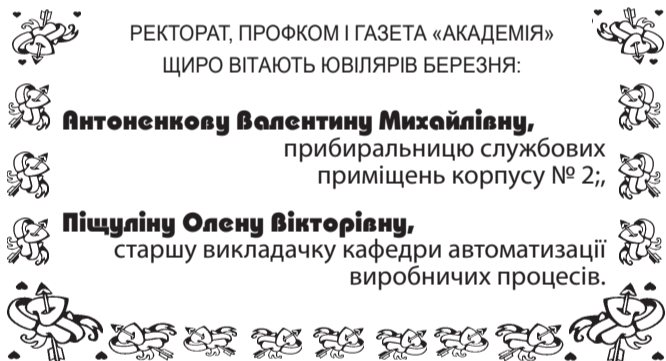
компост, який можна використовувати замість хімічного добрива. Активісти пропонують використовувати новітню технологію компостування за допомогою речовин, які, за словами активістів, не виділяють ніяких шкідливих речовин та смороду.

Цей проект створюється в рамках програми UpShift Ukraine за фінансуванням ING Bank, Unicef та Фонду «Професійний розвиток Харкова».

Важлива теза представників ГО «Східна Мавка» стосувалася співпраці з міською владою та представниками ОСББ: від них їм необхідна допомога з підвезенням сировини та інформуванням населення.

У результаті зустрічі активісти та запрошені гості домовилися про співпрацю в питаннях екології міста та допомогу в реалізації проекту.

Андрій Копілевич

«ЩО? ДЕ? КОЛИ?»: РИВОК «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ РІШЕНЬ» І ПОДВІЙНЕ ЛІДЕРСТВО

20 березня відбувся шостий етап міського чемпіонату з гри «Що? Де? Коли?» (редактор низки запитань – Владислав Пристинський), що зібрав дев'ять команд Вищої інтелектуальної ліги Краматорська.

У першому турі максимальний показник у 8 відповідей виявився одразу в трьох командах – «Інтелектуальних рішень», «КоньякСпорт» і «Голосні» (решта – від 3 до 7). У другому турі 9 відповідей дав «КоньякСпорт» («Інтелектуальні рішення» – 7, інші – від 2 до 6). Переможцем третього туру з 8 очками стали «Інтелектуальні рішення» («Фенікс» і «ОСА» – по 7, інші – від 3 до 6). Таким чином, підсумки шостого етапу різко відрізняються від попередніх: переможцями

з 23 очками стали «Інтелектуальні рішення» і «КоньякСпорт»; далі розташувалися «Фенікс» (19), «Голосні» (17), «Фартові» (14), «Напалм» і «ОСА» (по 13), «Послідовники Піфагора» (11) і «КЗВВ» (10). Статистика показує, що шостий етап виявився трохи простішим за попередній (середнє число відповідей – 15,9 проти 12,5 місяць тому), також трохи знизилася перевага лідера над середнім показником: 1,45 (було 1,52).

За сумою шести етапів «Фенікс» поки зберігає лідерство (134), друге місце залишається за «КоньякСпорт» (133), «Інтелектуальні рішення» (126) – на третьому. 4-е місце – у «Напалма» (81), на 5-му – «ОСА» (76).

Але якщо застосувати правило відкидання гіршої гри кожної команди, то «Фенікс» і «КоньякСпорт» ділять 1–2 місця (по 115 балів), а «Інтелектуальні рішення» відстають від них усього

на 5 очок. На 4-е місце виходять «Фартові», а на 5-е – «Голосні»!

Звісно, уся боротьба ще попереду. До зустрічі на наступній гри!

Олександр Мельников

ГОСТРОЗОРІЙ ОБ'ЄКТИВ (ШОСТИЙ ВІДКРИТИЙ МОЛОДІЖНИЙ ФЕСТИВАЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ)

(Закінчення. Початок на с. 1)

У номінації «За кращий акторський склад» – відеоролик «Проблеми підлітків» комунального закладу «Мангушський заклад загальної середньої освіти І–ІІІ ступенів № 2 Мангушської селищної ради Маріупольського району».

У номінації «За кращу режисерську роботу» – відеоролик «Прості правила складних часів» творчої групи економіко-гуманітарного ліцею № 8 ім. В. Стуса Краматорської міської ради.

У номінації «За кращу операторську роботу» – відеоролик «Медична маска: 3 години захисту, 500 років шкоди» «Народного художнього колективу» студії телебачення й преси «Рожевий слон» Центру дитячої та юнацької творчості м. Добропілля.

У номінації «За кращий

анімаційний відеоролик» – відеоролик «Допоможи тому, хто потребує» творчої групи економіко-гуманітарного ліцею № 8 ім. В. Стуса Краматорської міської ради.

Переможцями Шостого відкритого молодіжного фестивалю соціальної реклами стали:

ІІІ місце – Степанівська філія Іллінівського закладу загальної середньої освіти із структурним підрозділом закладу дошкільної освіти, відеоролик «Ми проти булінгу!»;

– творча група Нікольської гімназії «Софія» із загальноосвітньою школою І ступеня № 2 Нікольської селищної ради Донецької області, відеоролик «Інтернет-залежність»;

– творча група Краматорської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 31, відеоролик «Відходи – в доходи».

ІІ місце – творча група дитячо-юнацького клубу «Супутник» Міського центру позашкільної роботи за місцем мешкання, відеоролик «Мій вибір»;

– творчий колектив Краматорської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 20 м. Краматорськ, відеоролик «Одна хвилина»;

І місце – творча група економіко-гуманітарного ліцею № 8 ім. В. Стуса Краматорської міської ради, відеоролик «Життя – одне. Бережи його».

З 10 по 17 березня на ресурсі YouTube були розміщені всі подані на фестиваль відеоролики. Усіохочімали можливість віддати свій голос за відеороботу, яка найбільше сподобалася. У цьому році два відеоролики соціальної реклами набрали найбільшу кількість голосів.

Тож **«Приз глядацьких симпатій»** отримують відео-

ролики «Живи в злагоді з природою» Селидівської загальноосвітньої гімназії Селидівської міської ради і «Скажемо "Ні" насильству» Навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа І ступеня – гімназія», м. Мирноград.

Голова журі – головний редактор медіа-групи «Академія» Вячеслав Медведєв – наголосив, що школярі, які взяли участь у фестивалі, оволоділи важливими навичками, адже відео з елітарного виду мистецтва стає масовим. Тому ці школярі будуть надавати поради з відеозйомки своїм товаришам і навіть зможуть стати неформальними лідерами розвитку кіномистецтва у своїх школах.

Світлана Коротких,
заступник директора ЦПР

ВИТОКИ НАШОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

НЕВЕЛИКА ІСТОРІЯ ПОВСТАНЦЯ ЮРІЯ ГОРОДЯНИНА-ЛІСОВСЬКОГО

Юрій Горліс-Горський (справжнє прізвище Городянин-Лісовський) – письменник, політичний та військовий діяч, повстанець, старшина армії УНР. Народився 14 січня 1898 року в селі Демидівка на Полтавщині. Був учасником бойових дій Холодноярської республіки (1918–1921), чому присвятив свій найвідоміший роман «Холодний Яр». Через свою підпільну діяльність та низку творів, що викривають сувору дійсність, переслідувався. Разом з І. Багряним та іншими заснував Українську революційно-демократичну партію та газету «Українські вісті». 27 вересня 1946-го зник без вісті.

Вам часто доводилося чути історії, що нагадують фільм, а не реальність? Сьогодні ми розглянемо одну з таких – життя Юрія Горліс-Горського. Людини, яка не раз дивилася смерті в очі, пережила божевілля, не з'їхавши з глузду. Його біографія й зараз видається чимало запитань, стає основою для теорій.

У своєму житті він побачив обидві світові війни. У 16 додав до свого віку ще чотири роки, аби потрапити на фронт першої світової. У ході служби юнак став хорунжим 1-го Гайдамацького кінного полку Запорозької дивізії Армії УНР. Надалі хворий «Залізник» (це один із його псевдонімів, холодноярський) брав участь у Зимовому поході, опинився в «Трикутнику смерті» та Холодному Яру.

«Я вже й сам добре усвідомив собі, що коли дві нації борються, то білі рукавички мусять бути скинені. За п'ять років на фронтах довелося розрубати в бою не один череп... ворог лише мертвий перестає бути ворогом, із цим я погодився лиш тепер, на цьому клатеві української землі, який треба було відстояти – або загинути», – напише згодом вражений Горліс-Горський у своєму романі «Холодний Яр».

У 1922-му під іншим псевдонімом – «Горський» Юрій займався підпільною роботою в Києві та Поділлі, за що згодом був заарештований. Цей рік став «стартом» низки арештів, заслання, тюрм, вироку... Цей період Горліс-Горський жив під чужим ім'ям – Валентин Сімянцев. Документи отримав випадково, що не раз його рятувало.

Під час повторного арешту за судження до розстрілу замінили на 15 років ув'язнення. Залізник ішов на «співробітництво» із червоними, але всі доручені операції провалилися. Аби втекти, Юрій симулював

психічні розлади. Та це спрацювало – діяча переслали з тюрми до лікарні для душевнохворих, звідки він вибрався на свободу.

Мешкаючи в Західній Україні, Горський став активно писати. З-під його пера вийшли твір «Ave, dictator», що був присвячений Сталіну, «У ворожому таборі» та збірка поезії «Тюремні поезії». У ті часи виданий за сприяння митрополита Шептицького перший том «Холодного Яру» був популярним серед галицької молоді.

Умовна «перерва» тривала недовго. Горліс-Горський узяв активну участь у відновленні української державності на території Закарпаття. Однак після поразки переслідування поновилися з подвійною силою. Разом із товаришами Юрій довго мандрував за межами України, про що пи-

сав у «Подорожніх зігзагах».

Разом із дружиною Галиною письменник перебрався до табору для переміжених осіб «Ді-Пі» у Новому Ульмі (Німеччина). Там же в 1946 році у Горського народилася донька, яку назвали Ларисою на честь Лесі Українки. Здалося, що вдалося забути хоча б на певну мить постійні розшуки та жахиття війни... Однак доля Юрія була іншою. Поширювалися інтриги, посилювалися погрози до родини Горського.

А в один день Юрій просто зник, коли поїхав на зустріч із шефом СІС Карлом. Горський поїхав поїздом до Аугсбурга, де на нього мав чекати джип з «американцями» (хто це був насправді – невідомо). Дружина два роки чекала на чоловіка, сподівавшись, що він просто знов потрапив до тюрми...

За однією з теорій, політичний діяч був вбитий енкаведистами. У каналізації Аугсбурга було знайдено тіло, схоже за описом на Юрія, однак його так ніхто й не побачив.

У 2010 році в селі Мельники (Черкаська обл.) було відкрито пам'ятник Юрію Городянину-Лісовському. А цього року буде 75 років від дня зникнення повстанця. Його історія закінчилася раптово, але він зробив чимало, аби залишитися у пам'яті українців.

Софія Войтко

ЖУРНАЛІСТИКА ЧИ ПРОПАГАНДА (ЗАСІДАННЯ ПОЛІТКЛУБУ ДДМА)

Місяць тому були закриті телеканали ZIK, «112 Україна» та NewsOne. Це розбурхало громадськість України й стало чудовим приводом для обговорення цього питання в політичному клубі (ПК) ДДМА. У засіданні ПК брали участь студенти спеціальностей «Політологія» і «Комп'ютерні науки», а також викладачі із завідувачкою кафедри «Філософія та соціально-політичні науки», доценткою Євгенією Болотіною, головний редактор Вячеслав Медведєв і журналісти медіа-групи «Академія». Засідання вів доцент Олександр Кваша. Було підняте й обговорене найактуальніше питання: українські ЗМІ – журналістика чи пропаганда? І при цьому за все необхідно було з'ясувати: що таке свобода слова? Розібратися: закриття цих телеканалів є наступом на свободу слова, чи це необхідність у зв'язку із загрозою національній безпеці і чи не потрібно було це зробити ще раніше. Також – що таке гібридна війна і роль ЗМІ в ній? Що таке пропаганда й контр-пропаганда? Чи може журналістика бути без пропаганди?

Студенти виступали з доповідями, щоб надати ширше уявлення про тему й питання дискусії.

Перша тема була основоположною, студент спеціальності «Політологія» Анатолій Грицина розкрив поняття **свобода слова**, розповів, як вона регулюється в Україні та в західних країнах.

Основним меседжем Анатолія було те, що **свобода слова** – це право людини або спільноти людей вільно висловлювати свої ідеї або думки без небезпеки за життя, помсти, цензури, санкцій. Вона розглядається прихильниками лібералізму, як одна з найважливіших громадянських свобод.

В Україні, як і в більшості демократичних країн, є конституція, яка затверджує свободу слова, і на цьому базуються всі законодавчі акти стосовно її регуляції.

Ст. 34 Конституції України стверджує: **«Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожна має право вільно збирати, зберігати, використовувати й поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб і на свій вибір»**.

Це ж закріплене в ряді законів України, які регулюють журналістську діяльність.

Також свобода слова виписана в низці міжнародних і українських документів, серед яких Загальна декларація прав людини (ст. 19) і Конвенція про захист прав людини й основних свобод (ст. 10).

В Євросоюзі, наприклад, свобода слова регулюється Хартією основних прав Європейського Союзу (ст. 11). Кожна людина має право на свободу вираження думок. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати й поширювати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади.

Але в законодавстві України є обмеження на висловлювання й дії, які зашкоджують державі або іншим людям. Наприклад, не можна оголошувати публічні заклики до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або до захоплення державної влади, а також розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення таких дій.

Не можна висловлювати чи виконувати умисні дії, спрямовані на розпалювання національної, расової чи релігійної

ворожнечі та ненависті, на приниження національної честі та гідності або образу почуттів громадян у зв'язку з їхніми релігійними переконаннями. Не можна збирати й поширювати конфіденційну інформацію та інше. Усе це є кримінальними злочинами, за якими настає покарання.

Аналогічні свободи й обмеження є в законодавстві демократичних країн.

Учасники заходу у своїй більшості схилилися до того, що в нас є свобода слова, а в деяких випадках навіть занадто.

У ході обговорення виникло питання про додержання свободи слова в ЗМІ. На це запитання Олександр Кваша попросив відповідати Вячеслава Медведєва, який зазначив, що обмеження висловлювань більшою мірою залежить від власника ЗМІ, який затверджує редакційну політику, а це може призвести до обмежень свободи слова.

Найбільше обмежень відбувається на так званих ток-шоу. Під час їх підготовки формується спеціальний склад спікерів, де більшість набирається з пулу, лояльного до ідеологічних уподобань власника каналу. Також запрошується один спікер із протилежною позицією, як «хлопчик для биття». А під час передачі аргументи спікера з протилежною позицією некадрно критикуються, іноді з некоректними висловлюваннями. Фактично всі його меседжі блокуються. Ведучий програми, як правило, не робить зауважень «своїм» спікером. Фак-

ування про **«інформаційну війну»**, засоби та методи її ведення. Були також розглянуті інструменти, за допомогою яких вона ведеться.

Одна з особливостей цієї війни – це так зване **створення паралельної реальності**, тобто поєднання елементів об'єктивної реальності з уявною дійсністю.

До інструментів маніпулювання об'єктивністю відносять:

1. Маніпулювання соціологією – у студії проводять опитування аудиторії, але будь-яка мала група не може відобразити настрої всієї України. Також не кожна людина може потрапити в студію телеканалу, щоб узяти участь в опитуванні. Щоб це зробити, потрібно пройти відбір, і найчастіше ці люди голосують так, як їм сказали.

2. Маніпулювання темами – саме ті теми, які обговорюють у мас-медіа, набувають широкого розголосу в суспільстві, таким чином формується удавана чи реальна важливість проблеми для розв'язання.

3. Маніпулювання порядком – не порядком у студії, а порядком викладання й висвітлення інформації. Наприклад, теми обговорюються в прайм-тайм чи в обідню пору; дискусія відбувається в популярних програмах або в не рейтингових передачах, підсилена ілюстрованим матеріалом чи питанням; презентується сильними чи слабкими спікерами; різке переривання на рекламу, що послаблює пристрасті під час обговорення й не дає деяким ораторам завершити свою думку.

4. Маніпулювання гостями – підбір таких експертів чи лідерів думок, які апріорі викликають симпатію або антипатію публіки; це дає змогу закласти в розум людей певне ставлення до подій, явищ, людей.

5. Маніпулювання часом – можливість долучитися до обговорення, поставити запитання, говорити довше, ніж інші спікери, без переривань, як наслідок – певна тема або людина отримує більш сприятливий

контекст інформації, що вона висвітлює.

Інформаційна війна поділяється на три етапи, на підтримку кожного з яких виділяються специфічні методи медіа-впливу.

Перший етап. На ньому потужні та добре профінансовані закордонні медіа формують громадську думку, вигідну для країни потенційного агресора. Застосовують **медіа-віруси** – це інформаційні носії,

що мають у прихованому вигляді завуальовані ідеї та повідомлення. Їхня мета – дослідження середовища, випробування певних ідей і потенційного ефекту їхнього застосування. Наприклад, у нашій країні є велика група телеграм-каналів, які належать офісу Президента, і там видають якусь **«інсайдерську інформацію»**, потім розносять її в медіа та відслідковують реакцію суспільства, і вже потім, спираючись на неї, влада ухвалює рішення, що робити.

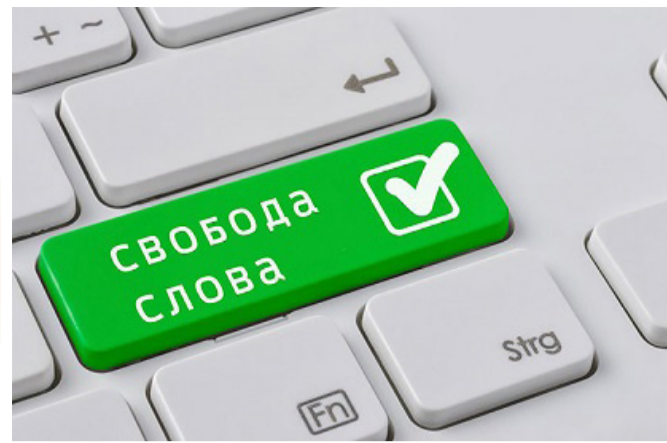
На другому етапі поширення медіа-вірусів і фейків забезпечує атмосфера бездуховності, накручування конфліктних ситуацій; провокування національних, соціальних, релігійних та політичних зіткнень.

Фейк – шахрайство, повністю або частково вигадана інформація, спеціально спотворена новина, подія чи журналістський матеріал, який містить неправдиву або перекручену інформацію, що дискредитує, дискримінує певну людину чи групу осіб в очах аудиторії.

Головна мета фейків – посіяти сумніви й переконати суспільство в правдивості поданої інформації.

На третьому етапі відбувається інформаційна підтримка, визнання та виправдання військових дій, створення для країни-агресора образу визволителя, подальша дискредитація керівництва країни, що захищається, та її військових сил.

Отже, інформаційні війни поєднують використання військових сил і невоєнних методів впливу. Серед невоєнних мето-

дів найбільш ефективним є ЗМІ, які спроможні формувати псевдореальність, що у свідомості споживачів інформації сприймається як об'єктивна дійсність.

У процесі дискурсу виник ряд запитань, на які відповів Вячеслав Медведєв.

Чи програє Україна інформаційну війну? Під час бесіди учасники схилилися до висновку, що Україна прогала інформаційну війну.

На думку Вячеслава Медведєва, ми ще не програли інформаційну війну. Чому? Тому що програв у інформаційній війні передбачає збільшення прибічників «руського мира». А насправді кремлівська пропаганда через ЗМІ й слухи зайшла в мізки деяким громадянам, що сприяло їхній підтримці при анексії Криму й розв'язуванні війни на Донбасі. Але надалі почалась жорстка протидія «сепаратистам» від патріотичних громадян. На сьогодні встановилася криха рівноваги. Адже не можна підтвердити те, що кількість російських громадян збільшується. У частини жителів Донбасу навіть спадає з очей імла ідей «руського мира». Так, на сьогодні збільшується кількість учасників певних ідей і потенційного ефекту їхнього застосування.

Учасники Програми є бойовики ОРДЛО, які розчарувалися в російській пропаганді, розкалялися в скоєному злочині й стали на шлях виправлення. Якщо на їхніх руках «немає крові», то суд урахує чистосердечне каяття й присудить, як правило, умовне покарання. І таких колишніх бойовиків на сьогодні налічується вже сотні.

Виникло також запитання про деякі аспекти методики інформаційних війн. На жаль, підготовка російських журналістів не зазнала демократичних змін. Тільки в РФ на факультетах журналістики є дисципліна «Пропаганда, контрпропаганда й агітація». Підготовка українських журналістів не передбачає вивчення пропагандистських дисциплін. Адже потрібна не пропаганда, а правда. Навіть так звана «джинса» (замовні матеріали) серед більшості журналістів сприймається негативно.

Вячеслав Медведєв доповнив Костянтина Чосту, що на сьогодні російським ворогом удосконалюються методи маніпуляції і подача фейків. В еле-

ментарні фейки про «распятого мальчика», «изнасилованную старушку» й аналогічні вже ніхто не повірить. Зараз на озброєння Московії взяті навіть так звані «журналістські розслідування». Усі добре пам'ятають розслідування телеканалу «Наші гроші». Як з'ясувалося, брехливі розслідування про Свиначуків і про нібито розкрадання грошей, які надаються ЗСУ, у так званому журналістському розслідуванні «Армія, друзі, бабки» завдали великої шкоди Україні. У більш ніж 50 кримінальних справах, у яких звинувачували Петра Порошенка, ДБР так і не спромоглася довести його нібито злочинні наміри.

На зараз створюються безліч інтернет-ресурсів для розповсюдження російської брехні й пропаганди. Брехня «пролазить» навіть на перевірені канали інформації. Редакція надала кафедрі для використання в навчальному процесі списки сайтів-сміттярок і аналіз достовірності інформації на теле-, радіоканалах.

Ще під час бесіди виникло запитання про канали надання інформації в окуповану частину Донбасу. Вячеслав Медведєв розповів про тале-, радіостанції і про роботу багатьох волонтерів і військових, які несуть радіохвилі правди на окуповану територію.

Також головний редактор порадив усім перевіряти надійність інформаційних ресурсів через сайт «Детектор-медіа».

Наприкінці Костянтином Чостю була проведена цікава вікторина на знання власників телеканалів. Студенти показали добру обізнаність у цій сфері.

Закони України, які регулюють журналістську діяльність і свободу слова

Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» (1993). Закон України «Про інформаційні агентства» (1995). Закон України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» (1997). Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» (1997). Закон України «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення» (2005). Закон України «Про телебачення і радіомовлення» (1993, 2006).

Анатолій Грицина

